

הערכות לשיבה הביתה ליישובים המפונים בצפון

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, לצורך הערכות לחזרתם הביתה של תושבי הצפון המפונים לביתם, עם סיום המניעה הבטחונית, ולטובת קידום וסיוע להיערכותן של הרשויות המקומיות ומערכת החינוך לחזרת התושבים, לבצע את הפעולות הבאות וכמפורט להלן:

1. להקצות סך של 200 מלש"ח בשנת 2024 לצורך תכנון, הערכות, הצטיידות, מיפוי, השמשה, שיפוץ ותחזוקה של תשתיות ציבוריות מוניציפליות, מבני ציבור ושיפור פני המרחב הציבורי, על מנת לאפשר את חזרתם הביתה של התושבים המפונים בצפון, לאחר שלא תהיה עוד מניעה בטחונית בעניין. ההקצאה לכל רשות תהיה לפי הפרמטרים המפורטים, שלכל אחד מהם יינתן משקל שווה: מספר התושבים המפונים ברשות המקומית, שטח בנוי בתחומי הרשות וכמות המבנים הציבוריים בה.

2. כללי הקצאה של הכסף לרשויות, ככל שיידרשו, ייקבעו על ידי מטה היישום "תנופה לצפון", בתיאום עם המנהל הכללי של משרד האוצר, הממונה על התקציבים והחשב הכללי במשרד האוצר, עד ליום 17 בדצמבר 2024, ואלו ייושמו על ידי משרד ההתיישבות והמשרד לפיתוח הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, לפי העניין.

3. בהתאם לנוסחת ההקצאה האמורה בסעיף 1 להחלטה, למועצות האזוריות יוקצה סך של 111 מיליון ש"ח באמצעות משרד ההתיישבות, לעיריות ולמועצות המקומיות יוקצה סך של 89 מיליון ש"ח באמצעות משרד הנגב, הגליל והחוסן החברתי, תוך שייערך לעניין זה התיאום הנדרש מול קרן הפיצויים של רשות המסים.

4. כל רשות מקומית תהא רשאית לבצע את הפעולות האמורות בסעיף 1 בעצמה או באמצעות משרד הנגב והגליל או משרד ההתיישבות, לפי העניין.

5. לתקן את החלטה מס' 1786 מיום 27 במאי 2024, שעניינה תוכנית למענים בטווח המיידי והקרוב וקידום מתווה רב-שנתי לשיקום ופיתוח הצפון (להלן – החלטה 1786), כך:

א. לבטל את סעיף ד(3), סעיף ד(ב), סעיף ד(ג), סעיף ד(א), סעיף ד(ב), סעיף ה(1), סעיף ה(ג), סעיף ה(4), סעיף ה(24), סעיף ה(41), סעיף ה(41), סעיף ה(21), סעיף ד(8), סעיף ח1, סעיף ט(31), סעיף ט(2ח), סעיף י(3), סעיף י(4), סעיף ט(35);

ב. בסעיף ד(3), במקום "13.1 מלש"ח" יבוא "2 מלש"ח";

ג. לתקן את סעיף י(ד) כך שבמקום "26.5 מלש"ח" יבוא "16.4 מלש"ח";

ד. לתקן את סעיף ו(א) כך שבמקום "4 מלש"ח" יבוא "3.8 מלש"ח";

ה. לשנות את סעיף ט(34) כך שבמקום "20 מלש"ח" יבוא "10 מלש"ח";

ו. לתקן את סעיף ד8(ב) כך שבמקום "10 מלש"ח" יבוא "2.5 מלש"ח".

לצורך מימון החלטה זו, יוקצו סך של 184.5 מיליון ש"ח מתוך הסכום אשר הוקצה למימון החלטה 1786, כאמור בסעיף 3 להחלטה זו ו-15.5 מיליון ש"ח מהתקציב שיועד לסיוע לרשויות מקומיות בשנת 2024.

דברי הסבר

רקע כללי

החלטה מס' 975 מיום 18 באוקטובר 2024, שעניינה תוכנית פעולה לאומית לביצוע פינוי אוכלוסייה בגזרת הצפון (5-0 ק"מ מהגבול) וקליטתה - מלחמת "חרבות ברזל", הסמיכה את שר הבטחון להנחות על פינוי היישובים במרחב 5-0 ק"מ מגבול לבנון, בהתאם לתוכנית האופרטיבית של צה"ל "מרחק בטוח צפון" ונוכח האיום הקיים על האוכלוסייה המצויה בסמוך לגבול הצפוני של מדינת ישראל במלחמת "חרבות הברזל", נוכח ירי טילים וחדירת גורמים עוינים אל שטח ישראל ומשלא ניתן לשמור על שלומה של האוכלוסייה או להבטיח אספקת מוצרים ושירותים בסיסיים עבורה אלא באמצעות פינוי המאורגן. בהתאם להחלטה האמורה, הורה שר הביטחון על פינוי יישובים בצפון הארץ, אשר עודם מפונים וכך במשך תקופה של למעלה משנה.

ביום 6 בנובמבר 2024 נחתם הסכם בין ממשלת ישראל ללבנון, שבמסגרתו הוסכם על 60 ימי הפסקת אש. לאור זאת ולצורך הערכות לחזרתם הביתה של תושבי הצפון המפונים לביתם, עם סיום המניעה הבטחונית לכך, ולצורך קידום וסיוע להיערכותן של הרשויות המקומיות ומערכת החינוך לחזרת התושבים לביתם, מוצע לבצע מספר פעולות ראשוניות בעניין, שיכללו פעולות לצורך תכנון, הערכות, הצטיידות, מיפוי, השמשה, ושיפוץ ותחזוקה של תשתיות ציבוריות מוניציפליות, מבני ציבור ושיפור פני המרחב הציבורי.

סך ההקצאה יעמוד על 200 מיליון ש"ח. למועצות האזוריות (מטה אשר, גליל עליון, מבואות חרמון, מעלה יוסף, מרום גליל ועג'ר) יוקצה סך של 111 מיליון ש"ח באמצעות משרד ההתיישבות ולרשויות והמועצות המקומיות (קריית שמונה, שלומי ומטולה) יוקצה סך של 89 מלש"ח באמצעות משרד הנגב, הגליל והחוסן החברתי.

מכיוון שטרם התבררו נתוני הפגיעה המדויקים והמלאים בכל רשות מקומית, ובשל הצורך להתחיל באופן מיידי בביצוע פעולות שיאפשרו את חזרת התושבים כאמור, מוצע כעת להקצות סיוע לרשויות המקומיות על בסיס נתוני מרכז מיפוי ישראל, אשר יש להם זיקה להיקף הסיוע שידרש לרשות: מספר התושבים בכל רשות, השטח המבונה בכל רשות וכמות המבנים הציבוריים בה.

על מנת להבטיח את ביצוען היעיל של הפעולות האמורות, לצורך מימוש מטרותיה של החלטת הממשלה, תינתן לכל רשות מקומית אפשרות הבחירה אם לבצע את הפעולות האמורות בעצמה או באמצעות משרד הנגב והגליל או משרד ההתיישבות, לפי העניין.

על מנת לאפשר את תקצובן של פעולות אלה מוצע להקצות 15.5 מיליון ש"ח מהתקציב שיועד לסיוע לרשויות מקומיות לשנת 2024 ולבצע הסטות תקציביות מסעיפים מסוימים בהחלטה מס' 1786 מיום 27 במאי 2024, שעניינה תוכנית למענים בטווח המיידי והקרוב וקידום מתווה רב-שנתי לשיקום ופיתוח הצפון, שבהם ישנו תת-ביצוע, וליעיד את הכספים לצורך מימוש החלטה זו.

מדובר בסעיפים לעניין עיבוי תוכניות ושירותים חברתיים, הגברת הנגישות אליהם ושימור עובדי המחלקות הללו, מתן פתרונות דיור קהילתיים, ביצוע סקרי נזקים, תמיכה במוסדות תרבות ויוצרים, מתן מענקים לחברות מחקר או פיתוח ששבות לאזור המאויס ולסייע לגוף המתכלל את תחום האגרו-פודטק, תמרוץ עובדי חקלאות, חיזוק תחום הכבאות בכיתות הכננות וחיזוק תחנות כיבוי אש, הגנה על תשתיות מים וביוב, ביצוע סקרי תושבים, קידום

תכנית התחדשות עירונית במתחמי מגורים מתאימים, ביצוע היתכנות הנדסית וכלכלית למתקני מים ולשקם מערכות ביוב ומים, ותקציב מטה היישום.

תקציב

כמפורט בהחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 975 מיום 18 באוקטובר 2024, שעניינה תוכנית פעולה לאומית לביצוע פינוי אוכלוסייה בגזרת הצפון (5-0 ק"מ מהגבול) וקליטתה - מלחמת "חרבות ברזל";
החלטה מס' 1786 מיום 27 במאי 2024, שעניינה תוכנית למענים בטווח המידי והקרוב וקידום מתווה רב-שנתי לשיקום ופיתוח הצפון.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת של היועץ המשפטי למשרד האוצר מצורפת להחלטה זו.

מגיש: שר במשרד האוצר

י"ד בכסלו התשפ"ה
15 בדצמבר 2024

נושא הצעת ההחלטה:

הערכות לשיבה הביתה ליישובים המפונים בצפון.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית שהתרחשה ביום 7 באוקטובר 2023, הכריז שר הביטחון באותו היום על מצב מיוחד בעורף, מכוח סמכותו לפי סעיף 9ג(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהתאם לסעיף 9ג(א)(5) לאותו חוק, החליטה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ביום 12 באוקטובר 2023, לאשר את ההכרזה בשטחה של כל מדינת ישראל. הכרזה זו מוארכת מזמן לזמן על כל שטח המדינה או חלקה. כמו כן, הוכרז בצבא הגנה לישראל על מבצע "חרבות ברזל", וועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה.

בהתאם לעמדת גורמי הביטחון בדבר האיום הקיים על האוכלוסייה המצויה בסמוך לגבול הצפוני של מדינת ישראל במלחמת "חרבות ברזל", נוכח ירי טילים וחדירת גורמים עוינים אל שטח ישראל, ומשנמצא כי לא ניתן לשמור על שלומה של האוכלוסייה או להבטיח אספקת מוצרים ושירותים בסיסיים עבורה אלא באמצעות פינוי המאורגן, ביום 18 באוקטובר 2024 התקבלה החלטה מס' 975 שעניינה תוכנית פעולה לאומית לביצוע פינוי אוכלוסייה בגזרת הצפון (5-0 ק"מ מהגבול) וקליטתה - מלחמת "חרבות ברזל", אשר הסמיכה את שר הביטחון להנחות על פינוי היישובים במרחב 5-0 ק"מ מגבול לבנון. בהתאם להחלטה האמורה, הורה שר הביטחון על פינוי יישובים בצפון הארץ, אשר עודם מפונים וכך במשך תקופה של למעלה משנה.

ביום 6 בנובמבר 2024 נחתם הסכם בין ממשלת ישראל ללבנון, שבמסגרתו הוסכם על 60 ימי הפסקת אש. לאור זאת ולצורך הערכות לחזרתם הביתה של תושבי הצפון המפונים לביתם, עם סיום המניעה הביטחונית לכך, ולצורך קידום וסיוע להיערכותן של הרשויות המקומיות ומערכת החינוך לחזרת התושבים לביתם, מוצע לבצע מספר פעולות ראשוניות בעניין, שיכללו פעולות לצורך תכנון, הערכות, הצטיידות, מיפוי, השמשה, ושיפוץ ותחזוקה של תשתיות ציבוריות מוניציפליות ושיפור פני המרחב הציבורי.

לביצוע הפעולות האמורות יוקצה סך של 200 מיליון ש"ח, שיתחלק בין הרשויות המקומיות שפנו (קריית שמונה, מטולה ושלומי) או שבתחומן היו יישובים מפונים (המועצות האזוריות מטה אשר, גליל עליון, מבואות חרמון, מעלה יוסף, מרום גליל ועג'ר) בהתאם לפרמטרים של מספר תושבים מפונים ברשות המקומית, שטח בנוי בתחומי הרשות וכמות המבנים הציבוריים בה, שלכל אחד מהם יינתן משקל שווה.

המקור התקציבי למימון ההחלטה יבוא מהפחתת תקציבים מסעיפים מסוימים בהחלטה מס' 1786 מיום 27 במאי 2024, שעניינה תוכנית למענים בטווח המידי והקרוב וקידום מתווה רב-שנתי לשיקום ופיתוח הצפון (להלן – **החלטה 1786**), שבהם ישנו תת-ביצוע, והסטתם למימון החלטה זו, וכן מהתקציב שיועד לסיוע לרשויות מקומיות בשנת 2024.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

מוצע לבצע את ההקצאה לרשויות המקומיות לפי הקריטריונים המנויים לעיל, וזאת מאחר שבשלב זה טרם התבררו נתוני הפגיעה המדויקים והמלאים בכל רשות מקומית, ובשל הצורך להתחיל באופן מיידי בביצוע פעולות שיאפשרו את חזרת התושבים כאמור. במצב דברים זה, ועל בסיס הנחת גורמי המקצוע, הקריטריונים האמורים יאפשרו הקצאת הסכומים בזיקה להיקף הסיוע הנדרש לכל רשות.

כמו כן, מוצע לקבוע כי הסיוע לרשויות המקומיות שהן מועצות אזוריות יינתן על ידי משרד ההתיישבות וכי הסיוע לרשויות המקומיות שהן ערים או מועצות מקומיות יינתן על ידי משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי. זאת, על מנת להבטיח את ביצוען היעיל של הפעולות האמורות, בשל אפשרות הבחירה שניתנה לרשויות המקומיות אם לבצע בעצמן את הפעולות האמורות לצורך היערכות חזרת התושבים המפונים או באמצעות המשרד הממשלתי, וככל שייבחרו לבצע באמצעות המשרד הממשלתי, להבטיח כי עומס העבודה על משרד מסוים לא יביא לעיכובים בביצוע.

על מנת להבטיח אחידות בדבר כללי ההקצאה, בין היתר נוכח מתן הסיוע האמור על ידי משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי ומשרד ההתיישבות כמוצע, מוצע לקבוע כי אלו ייקבעו, ככל שידרשו, על ידי מטה היישום "תנופה לצפון", בתיאום עם המנהל הכללי של משרד האוצר, הממונה על התקציבים והחשב הכללי במשרד האוצר, ויושמו על ידי המשרדים האמורים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הערות הייעוץ המשפטי של משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי והיועצת המשפטית למשרד ההתיישבות קיבלו מענה בהצעת ההחלטה.

היועצת המשפטית למשרד הכלכלה והתעשייה העירה כי לא תואמה מול המשרד ההפחתה מהחלטה 1786 בסעיפים שנוגעים למשרדה, והיועצת המשפטית למשרד החינוך ביקשה לשלב בנוסח תיקונים שעניינם עדיפות לביצוע הפעולות האמורות ביחס למוסדות חינוך ומגנוני דיווח ובקרה שונים לעניין זה, כמו גם סמכות למשרד החינוך ולמשרד האוצר לעצור את המשך התקצוב לרשות מקומית שלא תיישם את העדיפות האמורה, אשר בעת הזו גורמי המקצוע לא מצאו לשלבם בנוסח.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בכפוף לכל האמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

10. ס. נ. ע.

היועץ המשפטי של משרד האוצר

אסי מסינג

חתימה

תפקיד

שם